

Er ref: dnr I2020/00279

Svensk Vindenergis synpunkter - Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja produktionen av förnybar el.

Svensk Vindenergis medlemmar är de företag som svarat för merparten av de satsningar som bidragit till att nå utbyggnadsmålet inom elcertifikatsystemet nära tio år i förtid och som är centrala för att nå Sveriges långsiktiga energi- och klimatmål.

Klimatfrågan är vår tids största utmaning. Behovet av mer förnybar elproduktion ökar ständigt. Att utbyggnadsmålet nås 10 år i förtid är i mycket positivt. Det innebär betydande koldioxid-besparingar, pressat elpris, ökad försörjningstrygghet och förutsättningar för elektrifiering och digitalisering.

Dagens tillståndprocesser försvårar och fördröjer utbyggnaden. Många av dagens problem och utmaningar är gemensamma för båda tillståndprocesserna (miljö och nät), exempelvis brist på flexibilitet, utdragna ledtider och svag samordning mellan myndigheter.

I promemorian "Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja produktionen av förnybar energi" förekommer uttrycket "produktion av förnybar energi" på cirka tjugo ställen. Enligt termodynamikens första huvudsats kan inte energi skapas eller produceras. I våra synpunkter har vi utgått från att det är "produktion av förnybar el" som avses.

Implementeringen av [EU:s reviderade förnybarhetsdirektiv](#) öppnar möjligheter att genomföra ändringar som behövs för att nå Sveriges redan beslutade nationella, och högre, mål; netto-noll utsläpp av växthusgaser år 2045 och ett 100 % förnybart elsystem år 2040.

Våra viktigaste synpunkter

- **En kontaktpunkt**

Vi är positiva till inrättandet av en kontaktpunkt – som borde innebära att verksamhetsutövaren vänder sig till en instans för alla tillstånd som behövs för etableringen. En konsekvens är att MKB:n bör omfatta både miljötillstånd och nätkoncession

- Energimyndigheten är en lämplig kontaktpunkt.
- Förutom de nämnda instanserna (Regeringen, Länsstyrelsen, Boverket, Energimarknadsinspektionen, Energimyndigheten, Hav- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen och Kommunen) bör även följande omfattas:
  - Försvarsmakten, Sametinget, Kommerskollegium, Transportstyrelsen, Luftfartsverket och SGU (kontinentalsockeln)

- **Stamnät och regionnät bör omfattas**

Såväl stam- som regionnät bör omfattas. Kapacitetsbrist i elnäten i allmänhet, och stamnätet i synnerhet, är ett av de största hindren för att nå Sverige energi- och klimatmål.

- **Tidsfrister**

Direktivets syfte är att tidsfristerna ska omfatta både processerna för miljötillstånd och nätkoncession. Vi ser ingen anledning att exkludera processen för nätkoncession. Tidsfristen bör börja löpa när en komplett ansökan mottagits. Ytterligare en tidsgräns bör anges och följas upp – tiden från att ansökan inkommit till dess att Energimyndigheten återkommer med önskemål om komplettering.

- **Repowering**

Det är angeläget att underlätta repowering (att gamla vindkraftverk ersätts med nya) och undvika att sådana projekt måste börja om från början i tillståndprocessen. Eftersom det finns god kännedom

påverkan på omgivningen, utbyggd infrastruktur och acceptans hos allmänheten bör repowering undantas från regeln om kommunal tillstyrkan.

- **Övrigt**

Tillståndsprövningar för vindkraft blir nästan alltid överklagade och de föreslagna tidsfristerna gäller inte överklagandeprocessen. Helt andra åtgärder måste till för att kort överklagandeprocesserna, förslagsvis omfattande resurstillskott till mark- och miljödomstolarna.

Detaljerade synpunkter på promemorian

- Viktigt att notera att Förnybartdirektivet är ett s.k. minimidirektiv, vilket innebär att medlemsstaterna har rätt att införa eller behålla strängare, men inte mildare krav än de som följer av direktivet. Det öppnar möjligheter att genomföra förändringar som behövs för att nå Sveriges redan beslutade nationella mål; netto-noll utsläpp av växthusgaser år 2045 och ett 100 % förnybart elsystem år 2040.
- I promemorian refereras till slutsatsen i "Anpassad miljöprövning för en grön omställning (Ds 2018:38)" att tidsfrister kan innebära ett förtursförfarande som inte leder till snabbare handläggningstider om det inte tillförs extra resurser och kompetens. Det anges också att införandet av tidsfrister skulle kunna leda till orättvisor i det enskilda fallet, snedvriden konkurrens och suboptimering av resurser.
  - Vi kan inte se att införandet av tidsfrister skulle leda till "snedvriden konkurrens och suboptimering av resurser".
- Positivt att Naturvårdsverket har fått ett regeringsuppdrag att förbereda så att myndigheten fr.o.m. 2021 kan ansvara för en samlad statistik för miljöstillståndsprövningen.
  - Komplettera uppdraget så att det även går det att få en samlad bild av anledningar till avslag.
- I promemorian refereras till att Naturvårdsverket föreslår att ett nytt sektorsövergripande regelverk ska tas fram för att genomföra artikel 16. Verket bedömer att en sådan lösning är att föredra framför att göra ändringar i miljöbalken och i sektorslagstiftningen, eftersom reglerna kommer att omfatta en rad olika typer av tillstånd och anmälningar med olika komplexitet och handläggningstider.
  - Vi kan inte se att ett sektorsövergripande regelverk kan tas fram innan det reviderade förnybarhetsdirektivet träder i kraft 2021-06-30.
- Naturvårdsverket gör bedömningen att det inte är transmissions- och regionnät som avses. I promemorian görs samma bedömning. När det gäller ledningen som går från produktionsanläggningen till transmissions- eller regionnät går bedömningarna dock isär. Naturvårdsverket anser att den ledningen bör omfattas. I denna promemoria görs dock bedömningen att ledningen som går från den punkt där produktionsanläggningens el omvandlas för att överföras längre sträckor bör ses som en del av elnätet. Den omfattas därför inte av kraven i artikeln.
  - Såväl stam- som regionnät bör omfattas. Kapacitetsbrist i elnäten i allmänhet, och stamnätet i synnerhet, är ett av de största hindren för att nå Sverige energi- och klimatmål.
- Tidsfristerna bör kunna förlängas med ett år bl.a. vid behov av vissa kompletteringar eller om det finns synnerliga skäl.
  - Vem avgör om det finns synnerliga skäl?
- Naturvårdsverket anger i rapporten att exceptionella omständigheter bör motsvaras av uttrycket synnerliga skäl. Naturvårdsverket lämnar som exempel att synnerliga skäl för förlängning skulle kunna vara behov av tidskrävande kompletteringar som uppstår efter att en tidsfrist har börjat löpa, exempelvis behov av en artinventering som bara kan ske viss tid på året. Behov av tidskrävande kompletteringar bör vara ett skäl för förlängning.
  - Tidsfristen bör inledas när ansökan är komplett. Exemplet är missvisande.
- Prövningar av nätkoncessioner enligt elförordningen bör inte omfattas av tidsfristerna.
  - Strider mot direktivets syfte som är att tidfrisen ska omfatta både processerna för miljöstillstånd och nätkoncession.
- Direktivets tidsfrister är väl tilltagna.
  - Om både miljö- och nättillstånd ska klaras på 2 år är tidsfristen allt annat än väl tilltagen.

- I direktivet anges att tillståndsförfarandet ska omfatta alla förfaranden, från bekräftelsen på att ansökan har mottagits till översändande av resultatet av förfarandet. Det är dock inte i alla fall som en bekräftelse på en mottagen ansökan skickas ut. I förvaltningslagen finns inget sådant krav. En bekräftelse bör därför inte vara utgångspunkt för att tidsfristen ska börja löpa. Tidsfristerna bör i stället räknas från och med att en ansökan eller anmälan som bedöms vara komplett har kommit in till den myndighet som ska handlägga ärendet.
  - Energimyndigheten bör skicka bekräftelse till verksamhetsutövaren på
    - att ansökan mottagits
    - att ansökan är komplett och att tidsfristen börjar löpa
  - Ordet komplett gör att en ansökan kan fastna fullständigt hos en myndighet. Det bör finnas olika nivåer inom detta begrepp. Det måste finnas en rimlighet i vad som ska kompletteras och hur detta underlag ska påverka startskottet av tidsfristen.
- Vissa kompletteringar kan behöva göras efter att en ansökan ansetts vara fullständig och tidsfristen har börjat löpa. Kompletteringar som inte är omfattande bör rymmas inom direktivets tidsfrister. Om de däremot är omfattande och tidskrävande kan kompletteringarna vara sådana att de, enligt vad som tidigare redovisats, kan anses utgöra synnerliga skäl och motivera en förlängning av tidsfristen med upp till ett år.
  - Tidsfristen bör börja löpa när en komplett ansökan mottagits.
  - Ytterligare en tidsgräns bör anges och följas upp – tiden från att ansökan inkommit till dess att Energimyndigheten återkommer med önskemål om komplettering.
- I direktivet anges att tidsfristen på högst två år ska omfatta samtliga relevanta förfaranden vid behöriga myndigheter. I många av de ärenden som omfattas av tidsfristerna prövas flera tillstånd, anmälningar eller dispenser inom samma förfarande förutsatt att det är samma sökande. Detta framgår av 3 § förordningen (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer. I dessa fall kommer en och samma tidsfrist att gälla för den gemensamma prövningen. Om däremot flera separata tillstånd, anmälningar eller dispenser krävs för att en verksamhet ska komma igång eller en uppgradering kunna göras så bör tidsfristerna räknas för varje prövning för sig.
  - Feltänkt. Direktivets syfte är att tidsfristen ska omfatta både processerna för miljötillstånd och nätkoncession.
- Om regeringen ska pröva tillåtligheten av en verksamhet enligt 17 kap. miljöbalken eller ett ärende överlämnas till regeringen för prövning enligt 21 kap. 7 § miljöbalken ska tidsfristen på två år som utgångspunkt omfatta hela förfarandet, dvs. både prövningen hos den tillståndsprövande myndigheten och hos regeringen.
  - Bra!
- Bedömningen är att direktivets undantag omfattar såväl prövningar i domstol som överklaganden som prövas av andra myndigheter, exempelvis länsstyrelsen eller regeringen. Motsvarande undantag bör göras i förordningen, dvs. ett undantag från kravet på tidsfrister för prövningar som görs av domstol eller för överklaganden som prövas av en annan myndighet än domstol.
  - Även prövningar av länsstyrelsen och regeringen bör klaras inom två år – bör inte undantas.
- Uppgradering definieras i direktivet som uppgradering av anläggningar som producerar förnybar el, inklusive helt eller delvist utbyte av anläggningar eller driftsystem och driftsutrustning, i syfte att ersätta kapacitet eller att öka anläggningens effektivitet eller kapacitet. I avsnitt 5 föreslås att en definition av uppgradering införs i den sektorsövergripande lagen. I Rikstermbanken anges att uppgradering är en process som innebär att en resurs modifieras för att erhålla bättre prestanda. Direktivets definition är dock vidare, eftersom även ersatt kapacitet, dvs. att komponenter byts ut men kapaciteten är oförändrad, ska anses vara en uppgradering. Naturvårdsverket anser att det ska vara upp till den myndighet som handlägger ärendet att avgöra vilka åtgärder som omfattas av definitionen. En sådan ordning kan vara lämplig, eftersom de åtgärder som vidtas i olika anläggningar och processer kan skilja sig åt. Alla bedömningar ska dock ske med utgångspunkt i den definition som kommer att finnas i lagen. Om tillståndsförfarandet gäller att ersätta kapacitet eller att öka en anläggnings effektivitet eller kapacitet, är det fråga om en uppgradering och tidsfristen på ett år ska gälla.
  - Det bör tydliggöras att det kan handla om utbyte inom ett område – inte alltid en mot en.
- På samma sätt som i fråga om de ovan redovisade tidsfristerna möjliggör direktivet en förlängning på ett år på grund av exceptionella omständigheter. När det gäller uppgraderingar så finns det exempel i direktivet på vad som avses med exceptionella omständigheter. Det kan vara fråga om tvingande säkerhetsrelaterade skäl där uppgraderingsprojektet inverkar påtagligt på elnätet eller anläggningens ursprungliga kapacitet, storlek eller prestanda.

- Rimligt – men såväl stam- som regionnät bör omfattas! Kapacitetsbrist i elnäten i allmänhet, och stamnätet i synnerhet, är ett av de största hindren för att nå Sverige energi- och klimatmål.
- Statens energimyndighet (Energimyndigheten) bör, med bistånd från andra myndigheter, få uppgiften att tillhandahålla en digital kontaktpunkt för tillstånds-, dispens- och anmälningsförfaranden som avser anläggningar för produktion av förnybar el och utrustning för anslutning av sådana anläggningar till nätet.
  - Delat ansvar är inget ansvar. Utse EN kontaktpunkt! Bra med Energimyndigheten.
- Kontaktpunkten bör tillhandahålla generell information om vilka tillstånds-, anmälnings- och dispensförfaranden som omfattas av kontaktpunkten, direktlänkar till specifik information om förfarandena hos respektive handläggande myndigheter, kontaktuppgifter till myndigheterna och en digital handbok för projekt för produktion av förnybar el.
  - + bekräfta mottagande av ansökan
  - + bekräfta att ansökan är komplett
  - + inhämta svar från övriga myndigheter och andra inblandade.
- Inriktningen är att regeringen med stöd av sin restkompetens ska definiera vad som avses med utrustning som krävs för anslutning av anläggningar till elnätet. I fråga om övriga nät finns det i regel en tydlig gräns för vad som är ett internt ledningsnät som tillhör produktionsanläggningen och vad som är det allmänna nät som avses i direktivet. Bedömningen är därför att det inte finns behov av att i författning definiera vad som avses med utrustning som krävs för anslutning av anläggningar till nätet.
  - Såväl stam- som regionnät bör omfattas! Kapacitetsbrist i elnäten i allmänhet, och stamnätet i synnerhet, är ett av de största hindren för att nå Sverige energi- och klimatmål.
- Regeringen avser att i den sektorsövergripande förordningen utse en myndighet som ska ansvara för att tillhandahålla kontaktpunkten. Genom kontaktpunkten ska det gå att få vägledning i tillståndsärenden som rör anläggningar för produktion av förnybar el. Det bör därför vara mest naturligt för sökande att vända sig till Energimyndigheten för information i energifrågor. Energimyndigheten har redan i dag webbplatser med vägledning som riktar sig mot både privatpersoner och företag och erfarenhet av att samordna information från ett stort antal myndigheter. Inriktningen är därför att det bör vara Energimyndigheten som får uppgiften att inrätta kontaktpunkten.
  - Energimyndigheten bör även hålla kontakten med andra myndigheter = se till att ärendet klaras inom 2 år.
- Det bör vara Energimyndigheten som ansvarar för att kontaktpunkten tillhandahåller generell information, direktlänkar, kontaktuppgifter och den handbok som nämnts. Den generella informationen bör bestå i en övergripande beskrivning av vilka tillstånd, anmälningar och dispenser som omfattas av kontaktpunkten och hos vilka myndigheter de handläggs.
  - Energimyndigheten bör dessutom ansvara för att "hålla ihop" ärendet – annars blir det upp till verksamhetsutövaren att jaga runt till alla, precis som idag.
- Av förordningen bör det framgå vilka myndigheter som ska gå att nå genom kontaktpunkten. Det ska finnas direktlänkar och kontaktuppgifter till dessa myndigheter. Naturvårdsverket föreslår att vissa myndigheter ska vara informationsansvariga medan andra bara ska ha ett verksamhetsansvar, dvs. pröva ett ärende eller ta emot en anmälan. Boverket, Energimarknadsinspektionen, Energimyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, länsstyrelserna, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Skogsstyrelsen bör enligt Naturvårdsverkets rapport få ett informationsansvar. Enligt verkets förslag bör Energimarknadsinspektionen, Jordbruksverket, kommunala byggnads- och miljönämnder, länsstyrelser, mark- och miljödomstolar, regeringen, Skogsstyrelsen och Lantmäteriet vara verksamhetsansvariga.
  - Förutom Regeringen, Länsstyrelsen, Boverket, Energimarknadsinspektionen, Energimyndigheten, Hav- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen och Kommunen bör följande involveras;
    - Forsvarsmakten, Sametinget, Kommerskollegium, Transportstyrelsen, Luftfartsverket och SGU (kontinentalsockeln)
- Arbetet med kontaktpunkten kommer sannolikt inte att innebära något merarbete för berörda myndigheter.
  - Detta är en allvarlig underskattning.

- När det gäller förslaget att endast en kontaktpunkt ska inrättas skulle det däremot kunna vara ett alternativ att inrätta flera kontaktpunkter, exempelvis utifrån varje ärendetyp.
  - Det bör inrättas en kontaktpunkt. Det kan vara upp till Energimyndigheten att fördela ärendetyper inom sin organisation.
- Det är inte ett rimligt alternativ att endast en myndighet ska tillhandahålla all vägledning och information via kontaktpunkten. Det är inte heller ett rimligt alternativ att alla tjänster ska tillhandahållas på den webbplats som är kontaktpunkt.
  - All vägledning och all information bör kunna nås via kontaktpunkten. Det är rimligt att en myndighet ges ansvaret att kontrollera att allt finns på plats.
- Inrättandet av en kontaktpunkt innebär konsekvenser för Energimyndigheten och för myndigheter som handlägger de ärendetyper som kontaktpunkten ska omfatta, dvs. Boverket, Energimarknadsinspektionen, Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, kommunerna, Lantmäteriet, länsstyrelserna, mark- och miljödomstolar, regeringen, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Skogsstyrelsen.
  - Förutom Regeringen, Länsstyrelsen, Boverket, Energimarknadsinspektionen, Energimyndigheten, Hav- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen och Kommunen bör följande involveras;
    - Försvarsmakten, Sametinget, Kommerskollegium, Transportstyrelsen, Luftfartsverket och SGU (kontinentalsockeln)

Stockholm 2021-01-18

Daniel Badman
Vd Svensk Vindenergi

Tomas Hallberg
Ansvarig Tillstånd Svensk Vindenergi